

KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA CHET TILLARINI SAMARALI O'RGANISH

Sherdilova Laylo Azizjon qizi

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari universiteti

Filologiya va tillarni o'qitish 3-fakulteti 2509-guruh talabasi.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada kommunikativ yondashuv asosida chet tilini samarali o'rganish masalasi yoritilgan. Unda ushbu metodning mazmun-mohiyati, asosiy tamoyillari hamda an'anaviy o'qitish usullaridan farqli jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, kommunikativ yondashuv orqali o'quvchilarda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish, ya'ni tilni real hayotiy vaziyatlarda erkin va to'g'ri qo'llay olish ko'nikmalarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada interaktiv metodlar, guruh va juftlikda ishlash, rolli o'yinlar hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati ko'rsatib berilgan. Bundan tashqari, ushbu yondashuvni amaliyotda qo'llash jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari ham muhokama etiladi. Yakunda kommunikativ yondashuvning samaradorligi asoslab berilib, uning chet tilini o'qitishda muhim o'rin tutishi xulosa qilinadi.*

Kalit so'zlar: *kommunikativ yondashuv, til o'qitish, interaktiv metodlar, kommunikativ kompetensiya, amaliy tilshunoslik, vizual belgilar, kommunikativ makon, metakommunikativ bosqich, interfaol texnologiyalar, texnik vositalar, an'anaviy yondashuv*

Abstract: *This article analyzes the role and importance of the communicative approach in practical language teaching. The theoretical foundations, key principles, and its application in the educational process are described. In addition, the differences between the communicative method and traditional approaches, as well as its advantages and some disadvantages, are examined. The research results show that the communicative approach is an effective tool in developing learners' real communication skills.*

Keywords: *communicative approach, language teaching, interactive methods, communicative competence, applied linguistics, visual signs, communicative environment, metacommunicative stage, interactive technologies, technical tools, traditional approach*

Bugungi kunda globallashuv jarayonining jadallashuvi, xalqaro aloqalarning kengayishi va axborot texnologiyalarining rivojlanishi chet tillarini bilishni har bir inson uchun muhim ko'nikmaga aylantirdi. Til bilish nafaqat ta'lim olish, balki ish topish, madaniy almashinuvda qatnashish va dunyoqarashni kengaytirish uchun ham zarurdir. Shu sababli, chet tilini samarali o'rganish metodlarini izlash va amaliyotga joriy etish dolzarb masalalardan biridir. Zamonaviy pedagogikada keng qo'llanilayotgan metodlardan biri bu kommunikativ yondashuv hisoblanadi.

Kommunikativ yondashuv (Communicative Language Teaching) XX asrning ikkinchi yarmida shakllangan bo‘lib, uning asosiy g‘oyasi tilni mulohaza vositasi sifatida o‘rgatishga qaratilgan. Ushbu yondashuvda til o‘rganish jarayonida grammatik qoidalarni yodlashdan ko‘ra, real hayotiy vaziyatlarda tilni qo‘llashga urg‘u beriladi. Ya‘ni, o‘quvchi tilni o‘rganish jarayonida uni faol ishlatadi, suhbatlashadi, fikr bildiradi va turli kommunikativ vazifalarni bajaradi.

Kommunikativ yondashuvning asosiy maqsadi — o‘quvchining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishdir. Kommunikativ kompetensiya deganda faqat grammatik bilim emas, balki tilni turli vaziyatlarda to‘g‘ri va samarali qo‘llay olish qobiliyati tushuniladi. Bu esa quyidagi komponentlarni o‘z ichiga oladi: lingvistik kompetensiya (grammatika va lug‘at), sotsiologik kompetensiya (ijtimoiy vaziyatga mos nutq ishlatish), diskurs kompetensiyasi (fikrni mantiqiy bog‘lash) va strategik kompetensiya (mulohazadagi qiyinchiliklarni yengib o‘tish).

Ushbu yondashuvning yana bir muhim jihati — o‘quv markazli ta‘limni ta‘minlashdir. An‘anaviy darslarda o‘qituvchi markaziy rol o‘ynasa, kommunikativ yondashuvda o‘quvchi faol ishtirokchiga aylanadi. O‘qituvchi esa rahbar, yo‘naltiruvchi va tashkilotchi vazifasini bajaradi. Bu holat o‘quvchining mustaqil fikrlashini, ijodkorligini va tashabbuskorligini rivojlantiradi.

Kommunikativ yondashuv asosida darslar turli interaktiv metodlar orqali tashkil etiladi. Jumladan, rolli o‘yinlar (role-play), muhokamalar (discussion), juftlik va guruh ishlari (pair and group work), intervyular, debatlar va muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi usullar keng qo‘llaniladi. Masalan, o‘quvchilar “do‘konda xarid qilish”, “mehmon kutib olish” yoki “intervyuda ishtirok etish” kabi vaziyatlarni sahnalashtirish orqali tilni tabiiy muhitga yaqin sharoitda o‘rganadilar. Bu esa ularga real hayotda tilni qo‘llashga tayyorgarlik yaratadi.

Kommunikativ yondashuvning yana bir ustunligi — xatolarga bo‘lgan munosabatdir. Bu metodda xatolar o‘rganish jarayonining ajralmas qismi sifatida qabul qilinadi. O‘quvchining har bir xatosi tanqid qilinmaydi, aksincha, to‘g‘ri yo‘naltirish orqali tuzatiladi. Bu esa o‘quvchining psixologik erkinligini ta‘minlaydi va uning gapirishdan qo‘rqmasligiga yordam beradi.

Shuningdek, kommunikativ yondashuv tinglash (listening), gapirish (speaking), o‘qish (reading) va yozish (writing) ko‘nikmalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Ko‘pincha darslar integratsiyalashgan holda tashkil etilib, bir vaqtning o‘zida bir nechta ko‘nikma ustida ishlanadi. Masalan, o‘quvchi matnni o‘qib chiqadi, uning mazmunini muhokama qiladi va keyin shu mavzuda yozma ish bajaradi.

Zamonaviy texnologiyalar ham kommunikativ yondashuv samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Internet, mobil ilovalar, video va audio materiallar, onlayn platformalar orqali o‘quvchilar tilni yanada qiziqarli va interaktiv tarzda o‘rganish imkoniga ega bo‘ladilar. Masalan, video darslar orqali real nutqni tinglash, onlayn

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

suhatlar orqali chet elliklar bilan muloqot qilish yoki til o'rganish ilovalari orqali kundalik mashqlar bajarish mumkin.

Biroq kommunikativ yondashuvni qo'llashda ayrim qiyinchiliklar ham mavjud. Masalan, katta guruhlarda har bir o'quvchiga yetarli darajada e'tibor qaratish qiyin bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, ba'zi o'quvchilar passiv bo'lib, faol ishtirok etishga qiynaladilar. Shuningdek, o'qituvchidan yuqori darajadagi metodik mahorat va ijodkorlik talab etiladi. Shu sababli, ushbu yondashuvni samarali qo'llash uchun o'qituvchilarni muntazam ravishda malaka oshirish muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdimuradova Oybahor . New modern reasearchers: modern proposals and solutions. International online conference 01-25-2026

2. Bozorova Sevinch. Yangi O'zbekiston yangi taqdqiqotlar jurnali Volume 3 Issue

3. Sapayeva Barno Shanazarova. Chet tilini o'rganish jarayonida kommunikativ yondashuv asosidagi kommunikativ kompetensiyaning ahamiyati Глобальный научный обзор,

4. Yuldasheva Kamola "Ingliz tilini o'qitish jarayonida kommunikativ kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish".

